

FİNANSAL MUHASEBE I

HAZIR DEĞERLER
VE
MENKUL KIYMETLER

E. KAYA

Bölümün Amaçları:

- Nakit ve likidite kavramlarını tanımlayabilmek
- Hazır değerleri ve ilgili hesapları sınıflandırabilmek
- Hazır değerlerle ilgili işlemleri muhasebeleştirebilmek

- Menkul kıymet kavramını açıklayabilmek
- Menkul kıymetlere ilişkin hesapları sınıflandırabilmek
- Menkul kıymetlerle ilgili işlemleri muhasebeleştirebilmek

- Hazır değerler ve menkul kıymetlere ilişkin bilgileri raporlayabilmek

Hazır Değerler ve Menkul Kıymetler

DÖNEN VARLIKLAR

- **HAZIR DEĞERLER**
- **MENKUL KIYMETLER**
- **TİCARİ ALACAKLAR**
- **DİĞER ALACAKLAR**
- **STOKLAR**
- **GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI**
- **DİĞER DÖNEN VARLIKLAR**

HAZIR DEĞERLER

- KASA
- ALINAN ÇEKLER
- BANKALAR
- VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ (-)
- DİĞER HAZIR DEĞERLER

HAZIR DEĞERLER

- **Nakit ve benzerleri** (para gibi kullanılabilen) en likit varlıklardır.
- Bilançonun dönen varlıklar grubunda ilk aktif sınıfı oluşturur.
- Her türlü ödeme işlemi için kullanılabilen kasadaki nakit, yabancı para, banka mevduatı, çekler, havaleler, kuponlar, pullar vb. varlıklardan oluşur.
- Kredi kartı, yaygın bir ödeme aracı olarak kullanıldığı halde bu grupta yer almaz, çünkü o bir bankaya borçlanmayı gösterir.

Örnek 1.

İşletme, peşin mal sattığı müşteriden 15.000 TL mal bedeli, 2.700 TL KDV olmak üzere, toplam 17.700 TL tahsil etmiştir. Yevmiye kaydını yapınız.

<u>KASA HS.</u>	<u>17.700</u>	
YURTIÇİ SATIŞLAR HS.		15.000
HESAPLANAN KDV HS.		2.700
<u>Peşin mal satışı.</u>	<u>17.700</u>	

Örnek 2.

İşletme, daha önce peşin mal sattığı müşterinin iade ettiği 2.000 (+360 KDV) liralık malı teslim almış ve müşteriye aynı tutarlı bir çek düzenleyerek vermiştir.

Yevmiye kaydını yapalım:

SATIŞTAN İADELER HS.	2.000	
İNDİRİLECEK KDV HS.	360	
VERİLEN ÇEKLER		
<u>VE ÖDEME EMİRLERİ</u>		2.360

Örnek 4.

İşletme, 12.600 TL KDV, 70.000 TL mal bedeli olarak, mal sattığı müşteriden 50.000 TL'lık çek ve 20.000 TL N.D.li 121 gün vadeli senet almış, 12.600 TL peşin tahsil etmiştir.

Yevmiye kaydı şöyledir:

<u>KASA HS.</u>	12.600	
<u>ALINAN ÇEKLER HS.</u>	50.000	
<u>ALACAK SENETLERİ HS.</u>	20.000	
YURTIÇİ SATIŞLAR HS.		70.000
HESAPLANAN KDV HS.		12.600
<u>Kısmen peşin mal satışı.</u>		

Örnek 5.

İşletme, gün boyunca müşteri kredi kartlarından tahsil ettiği tutarlara ait pos cihazı makbuzlarını bankaya teslim etmiş ve bankanın kestiği %02 komisyondan sonra kalan 19.960 TL'yi mevduat hesabına yatırmıştır.

Yevmiye kaydını yapınız.

BANKALAR HS.	19.960	
KOMİSYON GİDERLERİ HS.	40	
DİĞER HAZIR DEĞERLER		20.000

MENKUL KIYMETLER

- **HİSSE SENETLERİ**
- **ÖZEL KESİM TAHVİL SENET VE BONOLARI**
- **KAMU KESİMİ TAHVİL SENET VE BONOLARI**
- **DİĞER MENKUL KIYMETLER**
- **MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)**

MENKUL KIYMETLER (FİNANSAL VARLIKLAR)

- İşletmenin elindeki fazla parayı kısa süreli değerlendirmek amacıyla, gelir getirici vadesiz finansal varlıkların satın alınmasıyla oluşan dönen varlık grubudur.
- Bunları edinmekte temel amaç, alım-satım fiyat farkından yararlanmaktır.
- İşletme nakit ihtiyacını karşılamak için bu tür varlıkları her an paraya çevirebilir.
- Her an satışa hazır piyasasının, alıcısının olması bu tür varlıkların en belirgin özelliğidir.

MENKUL KIYMETLER (FİNANSAL VARLIKLAR)

- Menkul kıymetler grubunda tutulan kısa vadeli finansal yatırımların getirisi alım-satım fiyat farkıyla oluşan satış kârıdır.
- Bunun yanında vade farkı (faiz), kâr payı (temettü) gelirleri de elde edilebilir.
- Kâr payı (temettü), sürekli faiz kazancı, ortaklık ilişkisi, uzun dönemli işbirliği gibi amaçlarla yapılan finansal varlık yatırımları ise **duran varlıklar** grubunda **bağlı menkul kıymetler, iştirakler, bağlı ortaklıklar** gibi hesaplarda izlenir.

Örnek 6.

İşletme, fon fazlasını kısa süreliğine değerlendirmek için, SIR A.Ş. 100 TL N.D.li hisse senetlerinden, birimi 220 TL'den 100 adet ve 9 ay vadeli %33 net faizli 1.000 TL N.D.li tahvillerden 33 adet satın almış, bedelini mevduat hesabından ödemiştir. Yevmiye kaydını yapınız.

<u>HİSSE SENETLERİ HS.</u>	22.000
----------------------------	--------

ÖZEL KESİM TAHVİL

SENET VE BONOLARI HS.	33.000
------------------------------	--------

<u>BANKALAR HS.</u>	
---------------------	--

	55.000
--	--------

Örnek 8.

İşletme, daha önce birimi 1.000 TL'den satın aldığı tahvillerden 13 adedini 11.440 TL'ye satmış, bu tahvillerin işlemiş faizi olan 715 TL'yi, satış bedeli ile birlikte mevduat hesabına tahsil etmiştir.

BANKALAR HS.	12.155	
MENKUL KIYMET		
SATIŞ ZARARI HS.	1.560	
ÖZEL KESİM TAHVİL		
SENET VE BONOLARI		13.000
FAİZ GELİRLERİ		715

Örnek 9.

İşletme, 7.700 TL bedelli gayrimenkul yatırım fonu katılım payı ile 37.300 TL tutarlı gelir ortaklığı senedi satın almış, %02 oranında aracı kurum komisyon bedeli ile birlikte ödemeyi mevduat hesabından yapmıştır.

DİĞER MENKUL KIYMETLER	45.000	
-G.menkul yatırım fonu	7.700	
-Gelir ortaklığı senedi	<u>37.300</u>	
KOMİSYON GİDERLERİ HS.	90	
<u>BANKALAR HS.</u>		45.090

ÖRNEK SORULAR

1. İşletme, kasada biriken parayı gün sonunda mevduat hesabına yatırdığında, muhasebeci aşağıdakilerden hangisini yapmalıdır?

A) Kasa Hs. borçlandırılır

B) Bankalar Hs. alacaklandırılır

C) Banka Kredileri Hs. borçlandırılır

D) Bankalar Hs. Borçlandırılır

E) Diğer Hazır Değerler Hs. borçlandırılır

2. İşletme satın aldığı mala karşılık satıcıya daha önce müşteriden aldığı çeki ciro etmiştir.

Buna göre alacaklandırılacak hesap hangisidir?

- A) Verilen çekler ve ödeme emirleri**
- B) Alınan çekler**
- C) Ticari mallar**
- D) Satıcılar**
- E) Alıcılar**

3. İşletme 2.500 TL nominal değerli hisse senetlerini 2.200 TL'ye satın almış ve 2.750 TL'ye satmıştır. **Satış** işlemine ilişkin kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

A)	<u> </u>	<u> </u>	
	KASA		2.500
		HİSSE SENETLERİ	2.200
		M.K. SATIŞ KÂRI	300
	<u> </u>	<u> </u>	

B)	<u> </u>	<u> </u>	
	KASA		2.750
		HİSSE SENETLERİ	2.500
		M.K. SATIŞ KÂRI	250
	<u> </u>	<u> </u>	

4) İşletme, 720 TL'si KDV, 4.720 TL tutarında mal satın almış, karşılığında 3.000 TL tutarlı müşteri çekini ciro etmiş ve 1.720 TL tutarlı bir çek düzenleyerek satıcıya vermiştir.

Gerekli yevmiye kaydını yapınız.

4) İşletme, 720 TL'si KDV, 4.720 TL tutarında mal satın almış, karşılığında 3.000 TL tutarlı müşteri çekini ciro etmiş ve 1.720 TL tutarlı bir çek düzenleyerek satıcıya vermiştir.

Yevmiye kaydı:

<u>TİCARİ MALLAR HS.</u>	<u>4.000</u>
İNDİRİLECEK KDV HS.	720
ALINAN ÇEKLER HS.	3.000
<u>VERİLEN ÇEKLER HS.</u>	<u>1.720</u>

FİNANSAL MUHASEBE I

HAZIR DEĞERLER VE MENKUL KIYMETLER

- **Bu bölümde anlatılanları özetleyiniz.**
- **Hazır değerler ve menkul kıymetlere ait, kendiniz ikişer örnek geliştirerek muhasebeleştiriniz.**

Başarılar